דתניא א"ר כשהיינו למדין תורה כו'. מסתמא[א] יחידי היה שלא היה שלא אחד מתלמידיו עמו כשהיה רוחץ כדתניא במקום שנהגו (פסחים דף נא.) שלא ירחוץ תלמיד עם רבו ואם היה רבו צריך לו מותר ומסתמא ר"ש לא היה צריך אלא לאחד כשהיה רוחץ וכשהיו שניים לביתם היה התלמיד נושא האלונטית בפני עצמה שר"ש לא היה נושא עמו דהא ס"ל שיחיד מותר להביאה ולא חיישינן לסחיטה והא דקאמר היינו ר"ל כל אחד ואחד בפני עצמו כשהיה מגיע יומו לשמש רבו ועיין בפ' כירה (דף מ:) גרסינן מעשה בתלמיד של ר' מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ויש ספריס דגרסי תלמידיו ואינו ובכל הספריס גרסי לקמן בפרק שואל (דף קנא:) תלמידו. מ"ר:

צריך לקשר שני ראשיה למטה. בגיטין בפ' הנזקין (דף נט.) מפרש דסכנתא הוא בגד דק דלמרינן [ב] סוכני וחומר כי אמגוזא ופלגא דאמגוזא ומשום הכי צריך לקשר שני ראשיה למטה שלא יפריחנו מעליו הרוח ואתי לאתויי לו משום דנראה כעין משוי לפי שהוא דק מאד ואינו נראה מלבוש אא"כ נראה קשור: [ג]**אין מעצבין את הקטן.** פירשו [בריש כל הכלים] (דף קכ"ג. ד"ה אסופי):

הדרן עלך חבית

לתוך ביתו ר' יוחנן דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן [ד]הלכה מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך ביתו ומי א"ר יוחנן הכי והא"ר יוחנן [ה]הלכה כסתם משנה ותנן ונסתפג אפילו בעשר אלונטיות לא יביאם בידו ההוא כבן חכינאי מתני לה א"ר חייא בר אבא אר"י [ו]האוליירין מביאין בלרי נשים לבי בני ובלבד שיתכסה בהן ראשן ורובן [ז]סכניתא [ח] צריך לקשר ב' ראשיה למטה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן למטה מכתפיים אמר להו רבא לבני [ט]מחוזא כי מעבריתו מאני לבני חילא שרביבו בהו למטה מכתפיים: סכין וממשמשין: [י]ת"ר [יא]סכין וממשמשין בבני מעיים בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד ר' חמא בר חנינא אמר סך ואח"כ ממשמש ר' יוחנן אמר [יב]סך וממשמש בבת אחת: [יג]אבל לא מתעמלין: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [יד]אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסת מפני שמעמלת ומרפא אמר ר' יהודה אמר רב כל ימיה של דיומסת עשרים ואחד יום ועצרת מן המנין איבעיא להו עצרת (בתחלה) להאי גיסא או להאי גיסא ת"ש דאמר שמואל כולהו שקייני [טו]מדיבחא ועד עצרתא מעלו דילמא התם הוא דכמה דקריר עלמא מעלי אבל הכא משום הבלא הוא כיון דחמים עלמא טפי מעלי אמר רבי חלבו חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם [טז]אימשיך בתרייהו איעקר תלמודיה כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא [1]החדש הזה לכם [טז]אמר החרש היה לבם בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה והיינו דתנן [יח]ר' נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבא אחריך שחבריך יקיימוה בידך ואל בינתך אל תשען [יט]תנא לא ר' נהוראי שמו אלא ר' נחמיה שמו ואמרי לה ר' אלעזר בן ערך שמו ולמה נקרא שמו ר' נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה: אבל לא מתגררין: ת"ר [כ]אין גוררין במגררת בשבת רשב"ג אומר [כא]אם היו רגליו מלוכלכות בטיט ובצואה גורר כדרכו ואינו חושש רב שמואל בר יהודה עבדא ליה אימיה מגררתא דכספא: אין יורדין לקורדימא וכו': מאי טעמא [כב]משום פיקא: ואין עושין אפיקטויזין בשבת: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [כג]לא שנו אלא בסם אבל ביד מותר תניא רבי נחמיה אומר [כד]אף בחול אסור מפני הפסד אוכלין: ואין מעצבין את הקטן: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן [כה]לפופי ינוקא בשבת שפיר דמי והאנן תנן אין מעצבין התם [כו]בחומרי שדרה דמיחזי כבונה: ואין מחזיריין את השבר: אמר רבי חנא [כז]בגדתאה אמר שמואל

הלכה

גמ' דלהשתטף. שופכן על גופו דלאו דרך רחיצה היא שרי לכתחילה אפי' בחמין: **סיפא.** אבל עשרה בני אדם כו': **ומיחיה בחלון.** הסמוכה לכותל המרחץ: **לאוליירין.** בלגים: **על אותו דבר.** סחיטה: **הא רבי והא ר"ש כו'.** הרי כל אלו שמתירין: **מחלר לגג כו'.** ר"ש לטעמיה דאמר בעירובין (דף עד.) אחד גגות אחד חצירות וא' קרפיפות כולן רשות אחת הן לטלטל מזה לזה ואפילו של בעלים הרבה: **עד שהיינו מגיעין כו'.** ומסתמא לא היו מניחין אותה על המעין במקום הפקר: **כבן חכינאי מתני לה.** דברי בן חכינאי מסייס בה ולאו סתמא: **האוליירין.** בלגין: **מביאין בלרי נשים.** קדיניס שהנשים מסתפגין בהם מותר להביאן דרך מלבוש לבית המרחץ: **סכניתא.** סודר גדול [א] שתלוי לו בין כתפיו ולאשו עטוף בו: **צריך לקשור שני ראשיה.** זה בזה שלא תפול מראשו: **כי מעבריתו מאני לבני חילא.** כשמתבאו בגדי העובדי כוכבים בני החיל המוטלים עליכם לשמשן ואתם מביאים להם בשבת דרך רשות הרבים: **שרביבו בהו למטה מכתפייס.** שלא יהיו שוליהם מונחים בכתפיכם אלא משוכים למטה שיהא נראה לגוה: **סך ואח"כ ממשמש.** [דקסבר] בחול ממשמש ואחר כך סך: **דיומסיתא.** שם נהר שמימיו מלוחים: **שמעמלת.** מחממת: **ומרפא.** שהטיט מלוח: **כל ימיה.** ימי רפואתה: **להאי גיסא כו'.** מתחלת הימים או בסוף: **שקייני.** משקין לרפואה: **מדבחא לעצרת.** אלמא עצרת בסוף: **חמרא דפרוגיתא.** שם מדינה שיינה משובח: **קפחו עשרת השבטים.** שהיו בעלי האלה ועסוקים בכך ולא היו עוסקים בתורה וילאו לתרבות רעה: **להתם.** לפרוגיתא וליומסית: **אימשיך בתרייהו.** אחר היין והרחילה: **איעקר תלמודיה.** נעקר תלמודו ושכחו: **החדש הזה לכם:** **הוי גולה למקום תורה.** אם ת"ח אתה אל תשב אלא במקום ת"ח מבריך ואל תאמר תלמידים הם יבואו אלי ודי לי בכך למה אהיה גולה: **שחבריך יקיימוה בידך.** שתהא רגיל אצלם וכשתשנה מסכת אחת והם אחרת תשמענה ותהא סדורה בפיך ואל תשתכח הימנה: **ואל בינתך אל תשען.** לומר חכם גדול אני וחכרן וכשאחזור פרק זה או מסכת זו לא תשתכח חברתה ממני: **מגררת.** אשטרי"ל ואדם מגרר בה: **מגרדתא דכספא.** לשבת: **משום פיקא.** טיט של אותו נהר מחליק ובגדי האדם נישורין במים כשהוא נופל ואתי לידי סחיטה: **אלא בסם.** דדמי לרפואה וגזירה [ט]משום שחיקת סמנין: **אבל ביד.** להכניס יד לתוך גרונו עד שיקיא מותר: **מפני הפסד אוכלין.** שבמעיו ומתוך כך הוא רעב וחזר ואוכל: **לפופי.** אומנמלוטי"א כמו שעושי' לקטן שיתייבשו אבריו ולא יתעקש: **בחומרי שדרה.** חוליות של שדרה שנתפרקה אחת מהן. ולאחר זמן קמיירי דאי ביום לידה (ג) אמרי' (לעיל דף קכט:) כל האמור בפ' תוכחה דיחזקאל עושין לחיה בשבת: הלכה

מסורת הש"ס

א) לעיל לט:, ב) עירובין פח. ע"ש, ג) [מסורין לסותמה ומתמין אותה לאחרים. ערוך ע"ש], ד) עירובין נא. [ממנות עב.], ה) [לעיל מו. וש"נ], ו) [עי' פירש"י עירובין סג. ד"ה מחוא וברש"י פסחי' ה. ד"ה מחוא וברש"י ב"מ נט. עוד שם עז. ד"ה אוכלא דמחוא], ז) סנהדרין קא., ח) [פסחים מב:], ט) אדר"נ ספ"ד, י) אמות פ"ד משנה י"ד, כ) עירובין יג: ע"ש, ל) [נוסף פי"ז], מ) [לעיל סו: ע"ש], נ) [עמ"ש רש"י ברכות נד: וע"ע פרש"י ביומות סז. ד"ה בגדתאה], ס) [ובישעיה כח ג גרס ומיא דדיומסקיתא וכן גרס רד"ק שם], ע) [בגיטין לא' סוכני ותומס], פ) [שיך לעיל במשנה],

תורה אור השלם

1 הֲחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: שמות יב ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר קסיתא אמר ר' אבין בר רב חסדא א"ר יוחנן צריך לקשר שני וכו' ואמר ר' חייא: (ב) רש"י ד"ה כתומרי וכו' ביום לידה הא אמרינן. ר"ל סוף פ' תפיון ע"ש ברש"י שפי' לשופי הוא על ידי חגורות ופסיקיות:

גליון הש"ם

גמ' אמר החרש היה לבם. עי' דבר נחמד בקונים בליקוטים שבסוף הספר: רש"י ד"ה אלא בסם וכו' משום שחיקת סמנין. ע"ל דף קכג ע"ב ברש"י ד"ה אפיקטויזין:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה סוכניתא סודר גדול. נ"ב אבל הרמב"ם פי' קטן שלון מכסה ראשו וכוכו:

לעזי רש"י

אשטריי"ל [אישטרייל"א]. קרצפת, מגרדת.
אונמלוטי"א [אינמיילולי"ר]. לעטוף.

רבינו חננאל

אסור ובצונן מותר. אע"ג דתנינן סתמא דר"ש לית הילכתא כוותיה, דהא בכירה נמי תנינן סתמא כוותיה, מעשה שעשו אנשי טבריה כו'. ג)ואע"ג דאמר עולא הלכה כאנשי טבריא, הא אמר ליה רב נחמן תבריהנו לסילוניהו אנשי טבריא, ואוקימנא כר"ש. ופסקינן בגמרי' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה. ודקדק רב יוסף על רבה בר בר חנה וא"ל בפירוש שמיעא לך דהילכתא כר' יהודה או מכללא אמרתיה, א"ל בפירוש שמיעא ליה(ה). וכיון דפסק ר' יוחנן בפירוש הלכה כר' יהודה כוותיה עבדינן. ומסתפג אפילו בעשר אלונטיות ולא יביאם בידו ואע"פ שאין בהם מים מרובים, דכיון דחד הוא דלמא מינשי ועביד סחיטה. אבל אם היו בני אדם הרבה אפילו אם מסתפגין כולן באלונטיות אחת והיא כשרוייה במים, כיון דרבים נינהו מדכרי אהדדי ולא אתו לידי סחיטה, ומותר להביאה בידים בחצר או מן

מוסף רש"י

לא ישתטף אדם. בשפת, בין בחמין. ואפילו הוחמו בחול (לעיל לט:). **מסתפג אדם באלונטית** ביו"ט ובשבת אם רחץ בצונן, ואין מושיטין שמא יסחוט (עירובין פח.). **על אותו דבר.** סחיטה (שם). **ומביאה בידו.** ואין מושיטין שמא יסחוט (שם). **היינו מעלין שמן.** לסוך בו, ואלונטית. להסתפג בה (עירובין צא.) וד"ש לטעמיה דאמר בעירובין (פט.) אחד גגות וחצרות רשות אחת לגן לכלים ששבתו בתוכן (מנחות עב.). **הלכה כסתם משנה.** רבי הוא סדר המשנה וכשראה דברי חכם ושאו בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן כדי שלא יהו שניהם מפי יחיד ונראין כאילו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:). **לבני מחוזא.** אתכיה דרבנן (עירובין סג.) עירו של רבא (פסחים כ: וב"מ עמ.) עיר שהיה רבא דר בתוכה כך שמה (ב"מ נט.). **סכין וממשמשין בבני מעים.** של חולה בשבת ואין בכך משום רפואה, דסיכה מיקמי לשתיה (סנהדרין קא.). **מדיבחא ועד עצרתא.** מפסח ועד עצרת (פסחים מב:). **הוי גולה למקום תורה.** למקום שהרב שם (אבות פ"ד מי"ד). **ואל תאמר שהיא תבא אחריך.** יבא לכאן ולגלות לפניו (שם). **שחבריך יקיימוה בידיך.** שכל פקפוק שיש לך יאמרו לך. כ"ש שאם תוליך לשם תלמידים בני תורה המתחברים עמך יאמרו ויתנו עמך שם בהלכה ותביאה כלאמרינן מרב על הכדיס וגו' (שם). **ואל בינתך אל תשען.** אל תאמר איני צריך ללכת לרב אלא מעצמי יכול אני לילך לעומקה, כ"ש שלא תהא עצל לשאול בדבר כל מה שנלבב אלא הטו אזך לשמוע הכל מפיו ואחר כך הבין בתשובתו כלאמרינן הם ואמ"כ כמה (שם). **לפופי ינוקא.** לגורמו בבגדים וקושרו בחגורה רחבה ומתייבשין פרקי אבריו שהן רכין ונשמטין בתכלי הליכה וקורין אמגלויי"ר בלע"ז (לעיל שו:). **בגדתאה.** שם עירו בגדד, היא עיר החשובה שבבבל משחרבה בבל (ברכות נד: ויבמות סז. בפי' ב) או: דמן בגדת (כתובות י:) עיר שבבבל ושמה בגדת, בפסק סדרו של רב בגירסא גאון היא מזכרת (שם ז:) או: בעל תגדה (יבמות סז.).

מוסף תוספות

א. [קשה]. היכי שמעינן מהכא דהבאת אלונטית שריא ביחיד, דהא הכא אחריני הוו בהדיה, וכדקתני 'והיינו מעלין', ואפילו רבנן לא אסרו אלא ביחיד כדמוכח מרישא דמתני' [וי"ל]. ויעי"ש.

הגג וכדומה לו מקום שמותר לו לטלטל. **אליירין הם (השמשים) [שמשמשין]** בני אדם הנכנסין במרחץ, והן חשודין בזימה שמא יטמאו לונטיות זו בשכבת זרעם. **א"ל אביי לרב יוסף והילכתא מאי כו'.** והלכתא כי הא דא"ר חייא בר רבה א"ר יוחנן הלכה מסתפג אדם באלונטיות ומביאה בידו לתוך ביתו. ומקשינן עלה הא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן מסתפג אדם אפילו בעשר לונטיות ולא יביאם בידו. ומפרקינן מתניתין ר' יוחנן לא תאני לה סתמא, אלא כבן חכינאי מתני לה. בתלמוד א"י בפרק כירה ר' חנניה בן עקיבא התיר הבאת לונטיות. **סכינתא,** א"ר אבין בר רב חסדא א"ר יוחנן צריך לקשר ב' ראשיה למטה, א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן למטה מכתפים. **וכן** זה שאמר רבא לבני מחוזא כי מעבריתו מני דבני חילא, שרביבו להו למטה מכתפים, שלא להראות משא בכתף. **בלרי נשים לבי בני,** פי' דהא קן של נשים כשמביאין להן האוליירין במרחץ לא התירו אלא עד שיתכסה בהן ראשו ורובו. **סכין וממשמשין.** הילכתא כר' יוחנן דאמר סך וממשמש בבת אחת, והוא משמוש ביד בקלות. **אבל לא מתעמלין,** פי' פושטין ומקפלין זרועותיהם לפניהן ולאחריהן, וכן רגליהן ע"ג יריכותיהן ומתחממין ומזיעין, והוא כמין מעשה [נ"א: והן כמעשה] רפואה ואסור. **וכן אסור לעמוד בשבת בקרקעיתה של דיומסת מפני שמעמלת ומרפאה. חמרא דפרוגיתא.** יין של פרוגיתא, והוא שם מקום. ומיא דדימסת, גם הוא שם מקום. כלומר יין של פרוגיתא ומים של דימסת טובים הם וערבים ונמשך לב שותה אותן בהן ואינו רוצה להניחם ומתאחר שם, ואותן מקומות אין בהן בני תורה והמתאחר שם זמן הרבה מתקפח ושוכח תלמודו. **אבל לא מתגרדין.** גירוד זה הוא חיכוך בכלי, כי הא דתנו רבנן אין גורדין במגרדת בשבת, רשב"ג אומר אם היו רגליו מלוכלכות בטיט ובצואה גורר כדרכו ואינו חושש. רב שמואל בר יהודה עבדא ליה אמיה מגרדתא דכספא להתחכך בה. **אין יורדין לקירומא.** ס"א לפילומא. פי' בקעה ויש שם מים ותחתיו טיט כמו טפל, ואם יבקע ויטבע בו אינו יכול לעלות אלא עד שמתקבצין הרבה בני אדם ומעלין אותו משם. ויש מי שאומר הרוחץ באותה בקעה מצטנן ואותן המים משלשלין בני מעיו(ז), וזה פי' ביקא. **פי' אפיקטויזין,** קיא. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא שנו אלא בסם שהוא אסור אבל ביד מותר. **ואין מעצבין את הקטן** פי' מושכין איבריו של [איש] קטן ומיישב בידו חוליות של שדרתה אחת על חברתה וזהו עיצוב מלשון עצבון. **לפופי ינוקא,** לחבר איברים של תינוק, כדתרג' ויחבר, ולפיף. **ואין מחזיריין את השבר.** **אמר רב הונא** בגדתאה אמר שמואל

ז) לכאורה נראה דממתיכת ומע"ג עד תבריהו לסילוניהו אגשי טבריא שיך להלן אחר תיבות כוותיה עבדינן ודו"ק. ב) עי' ערוך ערך פלס ח'.

הלכה מחזירין את השבר. סבירא ליה לשמואל מחזירין תנן: **אדא דיינא.** מנסטר"ל ממונה: **גרביה.** קח בגדו עד שיבא: **אתא.** רבה **אשכחיה** לרב יהודה כו': **הא חנא דידן.** ממקומנו הוא ולא שמענו זאת מפיו עד הנה: **ולאו בדינא גרביה.** בתמיה. שאילו לא באת לא למדנו: **שיאל ליה ידיה.** נשתנית ידו ממקומה. אשולשיינ"ר בלע"ז: **הכי מאי.** היה עושה בעניינים הרבה ושואל: **בחדא מחיפא מחיפנהו.** באריגה אחת מרגתו[ד]: **היכא דאיתמר.** דמתניתין לאו דוקא תנן איתמר:

הדרן עלך חבית

שואל. שלא יאמר הלויני. מפרש בגמרא: **שחל להיות בשבת.** ולא נזכר מע"ם לקנות: **לאחר יו"ט.** ליום שלישי: **גמ' הלויני.** משמע לזמן מרובה וקיי"ל במסכת מכות (דף ג:) סתם הלואה ל' יום ואתי מלוה זה לכתוב על פנקסו כך וכך הלויתי כדי שלא ישכח: **א"ל וכיון דבחול זמני זימנין דבעי למימר הלויני ואמר השאילני ולא קפיד עליה.** והויא הלואה: **בשבת נמי.** כי אמר השאילני סבר דהלואה היא ואתי למכתב ומאי היכר איכא: ה"ג **א"ל בשבת כיון דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה מינברא מילתא ולא אתי למכתב: אמרו רבנן.** במסכת בילה[ה]: **כל כמה דאפשר לשנויי משנינן.** דאמרינן[ו] המבילא כדי יין לא יבילאס בסל ובקופה כו':

בגכתמא

מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב: **גמ'** א"ל רבא בר רב חנן לאביי מאי שנא השאילני ומאי שנא הלויני אמר ליה השאילני לא אתי למיכתב הלויני אתי למיכתב והא כיון דבחול זימנין דבעי למימר ליה הלויני וא"ל השאילני ולא קפיד עילויה ואתי למיכתב בשבת נמי אתי למיכתב א"ל [ג](בחול דלא שנא כי א"ל הלויני ל"ש כי א"ל השאילני לא קפדינן עילויה אתי למיכתב) בשבת כיון דהשאילני הוא דשרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה מינברא מילתא ולא אתי למיכתב [ג]א"ל רבא בר רב חנן לאביי מכדי אמרו רבנן [ה]כל מילי דיום טוב כמה דאפשר לשנויי משנינן הני נשי דמליין חצביהו מיא מ"ט לא משנין [ו]משום דלא אפשר היכי לעבדי דמליין בחצבא רבא לימלו בחצבא זוטא הא קא מפשו בהילוכא דמליין בחצבא זוטא לימלו בחצבא רבא קא מפשו במשוי

ניפרוס

בידים משום שינוי ואפילו אינו להקל מ"מ שינוי הוא ואינו מרבה טורח בשינוי דדרו באכפא ניפרוס סודרא קל הוא ואינו מכביד ושינוי בעלמא הוא ולהנגע עד כאן לשונו ומשמע מתוך פירושו דכל אלה משוי אחד להם בשוה ואין זה נושא יותר אלא שנושא משאו בענין אחר ממה שהיה רגיל וזה דחקו שאם נפרש שכל אלו ממעטים משאם מאשר היו רגילים לשאת קשיא הא דאמר בסמוך [ד] מפשי בהילוכא משמע מפירושא דאגרא נושאים שני בני אדם שפיר במוט בשניים ויש בו משוי שני בני אדם שנושאים כל מה שרגילין לשאת בדיגלא ודיגלא היא משוי שני בני אדם כדמשמע בגבא מציעא בס"פ השוכר את האומנים (דף פג.) וקשיא לר' דהתם משמע נמי דאגרא אין בו משוי לשני בני אדם דאמר התם דדרו באגרא ואיתבר משלם פלגא מ"ט נפיש לחד וזוטר לתרי ודמי לפשיעה ודמי לאונס בדיגלא משלם כולה[ו] משמע דלא הוי זוטר לתרי ונראה דאגרא לשום אדם אינו נראה עובדא דחול כמו דיגלא ומשום הכי דדרו בדיגלא לידרו באגרא ואע"פ שמפיס בהילוכא יכול לשנות כיון שאינו נראה כל כך עובדא דחול והשתא אתי שפיר דדרו באגרא לידרו באכפא אע"פ שבוודאי מרבה במשאוי הוא בנושא בידים המוט מכשנושאו על כתיפו מ"מ כיון שאינו נראה עובדא דחול כמו אגרא יכול לעשות כעין שמצינו גבי בהמה מסוכנת דתנן בבילה (דף כה.) שחטה בשדה לא יביאנה במוט אלא מביאה בידו אבריס אבריס ותנן נמי (דף כט: וסס) בהמביא כדי יין לא יביאם בסל ובקופה אלא מביא הוא על כתפיו או לפניו אלמא הני אע"ג דמפשי בהילוכא[א] כיון שאינו עושה כל כך כדרך שעושה בחול[ב] יש לו לשנות[ג] וההיא דבסמוך דמליין בחצבא זוטא ודמליין בחצבא רבה תרווייהו עובדא דחול ובענין שנושאים זה נושאים זה הלכך אין לו לשנות לא להקל ולא להכביד כדפי' טעמא ובההיא דלעיל ברש מפנין (דף קמ.) לא שייכא עובדא דחול שאינו מטלטל אלא בבית מזויה לזויה.[ד] מ"ר. ובההיא דשחטה בשדה פירש ברש מפנין (ג"ז שם) בע"א וכמו שפירש כאן עיקר ועוד קשה לי לפי' הקונטרס דדרו באכפא אמאי ניפרוס סודרא עליה הוה ליה למימר לידרו באגרא כיון שאינו משנה להכביד יותר מאכפא כמו שמשמע נמי מתוך פירושו ולפירוש רבי אתי שפיר:

ניפרוס

שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני.

פירש רש"י טעמא משום דסתם הלואה ל' יום ולפי שהוא לזמן מרובה יותר משאלה אתי למיכתב וקשה לר"ת דסתם [א]שאלה (ב) ל' יוס כדאמר במנחות בהתכלת (דף מד.)[ו] תלית שאולה כל ל' יוס פטורה מן הלילית ואמרינן נמי התם הדר באכסני' בא"י והשוכר בית בחו"ל כל ל' יוס פטור מן המזוזה מכאן ואילך חייב במזוזה אלמא דסתם שאלה ל' יוס אתא ולכי פטורה כל ל' יוס דאמר שאולה היא אבל מכאן ואילך גרלה כמו שלו ומיהו יכול לומר לרש"י[ב] לאו משום דאי מתבע ליה לדינא בתוך ל' יוס שאין צריך להחזיר דולאי היה חייב להחזיר (ג) דעבידי אינשי דמשאלי פחות משלשים יוס[ג] אבל טפי לא משאלי הלכך עד ל' יוס[ד] אמרי אינשי שאולה היא[ה] ור"י פירש לנו דהיינו טעמא בשאלה לפי שהיא חוזרת בעין[ו] לא אתי למיכתב אבל לשון הלואה אינו חוזר בעין[ז] ואתי למיכתב ואע"ג דכי שאיל מיניה כדי יין וכדי שמן לא הדרי בעין מ"מ מתוך שמזכיר לו לשון שאלה זכור[ח] הוא ולא אתי למיכתב.[ט] מ"ר וכן פירש ה"ר פורת:

אתקין רבא במחוזא דדרו בדוחקא כו'. ברוב ספריס אינו כתוב כאן ולא בפירוש רש"י וברש המביא כדי יין (בילה דף ל. ושם) גרלה שהוא מקומו וזה לשון פירוש הקונטרס בבילה דדרו בדוחקא משוי שאדם יחיד נושא בחול על כתיפו בטורח אם בא לשאתו לצורך יום טוב ביו"ט כגון חבית או שק מלא פירות ישאנו ביו"ט בדיגלא עתר שקורין פורק"א כדרך נושאי מלח למכור מפני שצריך לשנות וכשמשנה ישנה להקל משאו ולא להרבות טורח ביו"ט ועתר זה נוח לשאת בו משא כבד וכשנושא בו חבית הנישאת בכתף ישנה להקל דדרו בדיגלא משוי חבית גדולה שרגילה לשאת בדיגלא לידרו באגרא ישאהו ביו"ט בב' בני אדם במוט על כתפיס דהיינו נמי שינוי להקל דדרו באגרא במוט על כתפיס לידרו ביו"ט אותו משוי באכפא במוט

עין משפט נר מצוה

נו א טו"ע או"ח סימן שכח סעיף מז:
נז ב שם סעיף ל:
א ג ד מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן שז סעיף יא:
ב ה מיי' פ"ח מהלכות י"ט הלכה א ב סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקי סעיף ח:
ג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף י וסימן שכג סעיף ה:

לעזי רש"י

מנשטר"ל [מניישטרי"ל]. פקיד, שוטר.
אשולשיינ"ר [אישלוישיי"ר]. לנקוע.

מוסף רש"י

איתפה. נתרפא (ב"מ פז. סנהדרין קב:). **בחדא מחתא מחיתנהו.** וכי באריגה אחת ארגתם לכולם, לשון עובד ממי (שמות לג) כמו כמו תרגום של מעשה אורג. דתיקון דבר קרו לו אינשי אריגה, שמסדר את הבגדים (חולין נח: וכבורי"ז פסחים מב:).
הדרן עלך חבית

מוסף תוספות

א. נמי. תוס' הלא"ש. ב. דסתם הלואה ל' יום ואי תבע לי' תוך ל' יום לא פרע לי' אבל שאלה. תוס' הלא"ש. ג. דהדרא בעינא. תוס' רי"ש. [ו]למה ליה לעכובי ביה עד ל' יום. ריטב"א. ד. כשאינו מטיל בה ציצית לא אתי לידי חשדא דמימר. רשב"א. ה. הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן. רשב"א. ו. [והוא] רואה אותה, לא חייש לשכחה. רשב"א. ז. (ד)חייש לשכחה. רשב"א. ח. דהו"ל למימר 'הלויני'. מי' הר"ן. ט. אבל לעולם כשם שסתם הלואה ל' יום כך סתם שאלה ל' יום. מי' הר"ן. י. דפשיעה לגמרי היא. תוס' הרא"ש. יא. משום טרחא יתירא לא קפדינא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יב. עדיף טפי לאפושי בהלוכא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יג. כי היכי דלא לתחזי דעביד כעובדי דחול. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא. יד. ולכך קאמר למעוטי בהלוכא עדיף טפי משום טרחא יתירא. תוס' ביצה כט: ד"ה המביא.

מסורת הש"ס

א) [ברכות כד. וש"נ], כ"ק ל מ"ו, ג) [לעיל קכח: וש"נ] ביצה ל. ע"ש, ד) [עי' פרש"י מולין נח:], ה) [דף ל.], ו) [ביצה כט:], ז) [וע' תוספות שם ד"ה טליתא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יטרפס בגון (אבל רוחץ) מא"מ וכ"כ ס"א אבל טובל: (ב) תוס' ד"ה שואל וכו' דסתם שאלה נמי ל' יוס: (ג) בא"ד היה חייב להחזיר אלא דעבידי: (ד) ד"ה אתקין וכו' דאמר בסמוך הא קא מפשי בהילוכא:

גליון הש"ס

מתני' שואל אדם מחבירו. עי' בירושלמי פ"א דשביעית על מ"ד הוצא בר"ש שם:

רבינו חננאל

הלכה מחזירין את השבר. רבה בר בר חנא לא על לפירקיה דרב יהודה, שדריה לאדא דייאלא א"ל זיל גרר ביה, אזל גרביה. פירוש ו)משכיהו והביאהו מלשון פרץ נחל מעם גר, כלומר הכריחהו, כדגרסינן בפרק בנות כותים נידות מעריסתן שילא בר אבינא עבד עובדא כרב, כי קא ניתא נפשיה דרב א"ל לרב אמי זיל צנעיה ואי לא צאית (גרדיה) [גרריה], הוא סבר גרדיה א"ל, ופי' הכהו וכו'. מי שנפרקה ידו או רגלו, פי' שף מבוכניה, לא יטרפם בצונן אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא. ורב אויא דשנייא ליה ידיה והיה אומר לרב יוסף ומראה בידו אם יעשה בידו כך או כך מותר או אסור, עד שהיה מראה לו כדי שיראהו מה שהתירו חכמים חזורה ידו, למקומה ונתרפא.

הדרן עלך חבית

פרק עשרים ושלש

שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני כו'. ואוקימנא דחיישינן שמא יכתוב. ג) וכיון שאם יאמר לו הלויני גוערין בו ואומרין לו אסור לומר כן ביום שבת, לשון הלואה מינברא מילתא ולא אתי למכתב. וכיון שהזכיר א"ל רבא בר רב חנן לאביי נסיב להא דא"ל

ה) עיין בערוך השלם ערך גרב ה'.
ו) אינו מובן לכאורה ואולי דהיה לו גיר' הספרים בגמרא המוסגר בחלי לבנה והוכא בחי' הרשב"א כאן ומפרש רבינו דהחלוק הוא דבשבת כיון שאם אומר הלוני קפדינן עלוהי יש לו היכירא ולא אתי למכתב מלשון שאלה וכו' ודו"ק.

קמח: שואל פרק שלשה ועשרים שבת

ד א מיי׳ פכ״ג מהלכות שבת הלכה ה סמג לאוין עה טוש״ע או״ח סימן שלט סעיף ג וסימן תקכד סעיף ג:
ה ב מיי׳ פ״א מהלכות שביתת עשור הלכה ז סמג לאוין סה וסמ טור ושו״ע או״ח סימן תרח סעיף ב:
ו ג מיי׳ פ״י מהלכות מלוה ולוה הלכה ב סמג לאוין קנג טוש״ע יו״ד סימן קסד סעיף ה:
ז ד שם סעיף ב:
ח ה מיי׳ פ״ד מהלכות י״ט הלכה כה טוש״ע או״ח סימן תקכה סעיף ה:
ט ו מיי׳ פ״ט מהלכות שמיטה ויובל הלכה ה סמג עשין קמט:
י ז מיי׳ שם הלכה כח סמג לאוין רעא טור ושו״ע חו״מ סימן מז סעיף לו:
יא ח מיי׳ פכ״ג מהלכו׳ שבת הלכה יד ופ״א מהלכות קרבן פסח הל״ט סמג עשין רכג:
יב ט מיי׳ פ״ד מהלכות י״ט הלכה יט סמג לאוין עה טוש״ע או״ח סימן תק סעיף ה:
יג י מיי׳ פכ״ג מהלכות שבת הלכה יד סמג לאוין קה ועה טור ש״ע או״ח סימן שלט סעיף ד וסימן תקכד סעיף ה:

מוסף תוספות

א. דע״י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו וחזותו [עד שיכבסנו, וה״ה לכל המשקין חרץ ממים שאינו מלבן. תוס׳ הרא״ש שם]. גם אין דרך לסחוט בגד לצורך משקה שבו. תוס׳ לעיל קיא. ד״ה הא. ב. משום אבל. תוס׳ הרא״ש. ג. [ד]שקל משכון. תוס׳ הרא״ש. ד. [ד]אירערים אערומי. תוס׳ הרא״ש. ה. היו, שלא לתבוע. תוס׳ הרא״ש. ו. והא אמרינן דהשאילני מינכרא מילתא ולא אתי למכתב וכו׳ דדוקא בשלא ניתנה ליתבע לא אתי למכתב, אבל אם ניתנה ליתבע אפילו אומר השאילני אתי למכתב כיון דמעיקרא מלוה היא דלא הדרא בעין. מיטב״מ.

רבינו חננאל

תנן לא מספקין ולא מרקדין ולא מטפחין, בגררא, ופשוטה היא. ומיפרשא נמי בגמרא דהמביא כדי יין במסכת יו״ט. **וכן אשה מחברתה ככרות.** ודייקינן מיניה בשבת הוא דאסור מכלל דבחול שרי, מתניתין דלא כהלל כו׳. ומסקינן בה אפילו תימא כהלל באתרא דקייצי דמי. **ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת. איתמר הלואת יו״ט, רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע, רבא אמר ניתנה ליתבע.** ואתיון למיגמר מן מתניתין, תנן ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו כו׳, ולא גמרינן מינה דלא מיפרשא בהדיא כחד מינייהו. **ומותבינן** לרב יוסף מיהא דתנן השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט. פי׳ אם היה אלול מעובר נמצא יום לקיחתו חלק מן הפרה יום חול, שראש השנה מחר הוא, וכיון שנושה בו דמי בשר הפרה שלקח מאתמול (בין) [דכיון] שנכנסה שנה שביעית משמטת. לדברי רבא ניחא כי ניתנה ליתבע, ומלוה נושה בו, משנכנסה שביעית משמטת. אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע, אמאי צריך למיתנא משמטת, בלאו הכי פטור הוא מלשלם, ואפילו בשאר שני שבוע דהא לא ניתנה ליתבע. **ופריק** רב יוסף דאיגלאי מלתא דחול היא, ניתנה ליתבע, דהא מלוה דחול היא, ואנן לא קאימנא אלא הלואת יו״ט. **ואתי** נמי למשמע מסיפא ואם לאו אינו משמט, לרבא דאמר ניתנה ליתבע דתובעו ונפרע ממנו [ניחא], אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע קשיא, כיון דתני אינו משמט הלא משמע דתובע ונפרע ממנו ואינו יכול לומר לו כי השביעית השמיטתו. **ופריק** רב יוסף לעולם לא ניתנה ליתבע, והמלוה אינו יכול ליתבע, אלא אם יבוא הלה ויפרענו יקבל ואינו צריך לומר משמט אני. **ואקשי** עליה מכלל דרישא אי יהיב ליה מעצמו לא שקיל. ופריק רב יוסף ואמר רישא אם מחזיר לו צריך שיאמר לו משמט אני, דהא נושה בו מלוה, אבל (ספק) [סיפא] שאינו נושה בו מלוה, אם יבא לוה אינו צריך לומר לו משמט אני אלא יקבל, כדתנן המחזיר חוב בשביעית צריך שיאמר משמט אני, ואם אמר לו אעפ״כ יקבל ממנו משום שנאמר וזה דבר השמטה. ומפורש עניין זה בפרק השולח גט לאשתו. **וראינו רבותינו שהיו מעמידין השמועה זו כרב יוסף, חדא (דרבה) [דרבא]** לגבי רב יוסף תלמיד הוא. ועוד סוגיא דשמעתא רובה כרב יוסף ריהטא. ועוד (מדחינן) [מדחזנן] רב אויא מקבל משכונא מכלל שאם אין בידו משכון אינו יכול לתיבוע. ותוב רבא בר עולא מיערם איערומי, כלומר לא היה תובעו בהדיא אלא היה אומר לו הלווני וכאשר יתן לו ויבואו המעות לידו אומר לו יש לי אצלך הלואת יו״ט נשתלמתי מכלל דהלואת יו״ט כי האי גוונא יתכן [ליתבע] אבל בהדיא לא ניתנה ליתבע. וראינו תשובה לגאון ופסק כרבא, ואמר רבא בתרא הוא וקי״ל דהילכתא כבתראי, וכן הדעת נוטה. **וכן ערב פסחים** בירושלים כו׳. א״ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו״ט. נימא מסייעא ליה וכן ערב פסח כו׳ ופשוטה היא. **הא** דתני ר׳ הושעיא ומקדישו, אוקמינא הקדיש עלוי מדרבנן. ואקשינן עלה והא תנא דאמר הלכה כסתם משנה, ותנן אין מקדשין ואין מעריכין ואין מחרימין. ומפרקינן הא דא״ר יוחנן מקדיש בשבת, בחובות הקבוע להן זמן, כגון פסח שאם לא יעשנו היום אין יכול לעשותו למחר, והיא מצוה עוברת. והא דתנן אין מקדישין בשבת ולא ביום טוב, בחובות שאין קבוע להן זמן. **מנה אדם את אורחיו ואת פרפריותיו מפיו אבל לא מן הכתב.**

ניפרום סודרא עליה אתי למסחטיה. מכאן מייתי ר״ת דאיה דכיון ושמן לא שייכא סחיטה ועיל בשאלי שמונה שרצים (דף קיא. בד״ה הא מסוכרייתא) פירשתי[א]: **לא מספקין ולא מטפחין.** לא כפי׳ הקונטרס[ב] משום דא״כ מאי איריא ביו״ט אפי׳ בחול המועד נמי אסור כדתנן במועד קטן פרק בתרא (דף כח:) נשים במועד מענות אבל לא מטפחות אלא גראה לרבי משום שמחה רגילין לספק ולטפח בהשמעת קול ואסור שמא יתקן כלי שיר כדמפרש בהמוצא תפילין (עירובין דף קד.): **וכן** היה הלל אומר. כרבנן דפליגי עליה באיזהו נשך (ב״מ ד׳ עה.) קי״ל:

רבה אמר ניתנה ליתבע. הלכה כרבה לגבי רב יוסף:

ורב אויא[ג] ורבה בר עולא[ד] מתמרי אנפשייהו[ה] כ״ה בס״ה:

דאי אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב. אע״פ שמזכיר לו לשון שאלה[ו]:

דאיגלאי מילתא דבחול הויא. ורב יוסף לא מיירי אלא בשבת ויו״ט ודאי:

והא אנן תנן אין נימנין כו׳. פירש ה״ר פורת בשם רבינו שמואל דל״ג ליה חדא דמה שייך להקשות מנמנין של רשות לנמנין של מצוה ועוד דמפרש התם בגילה פרק אין לדין (דף מז:) מאי אין נמנין אין פוסקין דמיס בתחילה לבהמה ביו״ט הרי אני עמך בשלא הריני עמך בשמיס אבל אומר לו הריני עמך לשלים ולרביע: ולמ״ד

ניפרום סודרא אתי לידי סחיטה בנכתמא זימנין דמיפסק ואתי למקטריה הלכך לא אפשר וא״ל רבא בר רב חנן לאביי תנן[ז] לא [א]מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין ביו״ט וקא חזינן דעבדין ולא אמרינן להו ולא מידי ולטעמיך הא דאמר [ב]רבא [ג]לא ליתיב איניש אפומא דלחייא דילמא מיגנדר ליה חפץ ואתי לאיתויי והא קא חזינן [ד] נמי דמותבי חצבי ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא הנח לישראל [ה]מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין [ו]סבור מינה הנ״מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא [ז]ולא היא ל״ש בדרבנן ול״ש בדאורייתא דהא תוספת דיוה״כ דאורייתא היא וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך ולא אמרי׳ להו ולא מידי: וכן אשה מחבירתה ככרות: בשבת הוא דאסיר אבל בחול שפיר דמי לימא מתני׳ דלא כהלל דתנן [ח]וכן היה הלל אומר [ט]לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה דמים שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית אפילו תימא הלל [י]הא באתרא דקיץ דמיה הא באתרא דלא קיץ דמיה: ואם אינו מאמינו: איתמר הלוואת יו״ט רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע [יא]ורבה אמר [יב]ניתנה ליתבע רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע דאי אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב רבה אמר ניתנה ליתבע דאי אמרת לא ניתנה לא יהיב ליה ואתי לאימנועי משמחת יו״ט תנן אם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו אי אמרת בשלמא לא ניתנה ליתבע משום הכי מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת אלא אי אמרת ניתנה ליתבע אמאי מניח טליתו אצלו ליתן ליה ולתבעיה אמר לא בעינא דליקום בדינא ודיינא מתיב רב אידי בר אבין [יג]השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט ואי לא ניתנה ליתבע מאי משמט שאני התם דאיגלאי מילתא דחול הוא ת״ש מסיפא אם לאו אינו משמט אי אמרת בשלמא ניתנה ליתבע היינו דקתני אינו משמט אלא אי אמרת לא ניתנה ליתבע [יד] אמאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל רישא צריך למימר ליה משמט אני סיפא לא צריך למימר ליה משמט אני כדתנן [טו]המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ״כ יקבל ממנו משום שנאמר [1]וזה דבר השמטה רב אויא שקיל משכונא [טז]רבה בר עולא מערים איערומי: וכן ערב פסח: א״ר יוחנן [יז]מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו״ט נימא מסייע ליה וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יו״ט הכא במאי עסקינן בממנה אחרים עמו על פסחו דמעיקרא מיקדש וקאי והא אנן תנן [יח]אין נמנין על הבהמה בתחילה ביו״ט שאני הכא כיון דרגיל אצלו כמאן דאימני ביה מעיקרא דמי והא תני רבי הושעיא הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ונותן לו טלה לפסחו ומקדישו ויוצא בו התם נמי כיון דרגיל אצלו אקדושי [יט] ליה מעיקרא והא מקדיש קתני הקדש עילוי מדרבנן ומי אמר ר׳ יוחנן הכי [כ]והא אמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן [כא]לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו״ט אמרו ק״ו בשבת לא קשיא כאן בחובות שקבוע להן זמן כאן בחובות שאין קבוע להן זמן: **מתני׳** מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב מפים אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה [כב]ומטילין חלשין על הקדשים ביו״ט אבל לא על המנות: גמ׳

גנלחמא. כיסוי: [ט] **וימנין דמיפסק כו׳.** כיון דמגרכת ליה כיסוי קטר ליה בכד וזימנין דמיפסק ואתי למקטריה והיא קשר של קיימא דאסור מדאורייתא: **ואתי לידי סחיטה.** ודקאמר במסכת בילה[כ] ניפרום סודרא עליה כו׳ (ד) [התם] בדבר יבש קא מיירי: **אין מספקין.** כף אל כף משוס אבל: **מטפחין.** על הגב: **מרקדין.** לשמחה. וטעמא מפרש במסכת בילה[כא] שמא יתקן כלי שיר: **אפומא דלחייא.** לפי שאין ניכר כל כך בין מבוי לרה״ר: **ואתי לאתויי.** חפץ המתגלגל תוך ד׳ אמות: **ומגנדר אצליהן ומייתין ליה** ל״ג: **בשבת הוא דאסור.** לומר הלויני משוס מכתב: **הא נחול שרי.** ולא חיישינן לרבית ואף על גב דבשאר הלואה קאמר ליה: **באתרא דקיץ דמייהו.** דככרות לא אתי לידי רבית שאם יוקירו יתן דמיהן: **לא ניתנה ליתבע.** בב״ד שאין ב״ד נזקקין לה לעולם: **בדינא ודיינא.** לא נבא לדין ולא נבורר דיין ולהטריח את עצמו: **השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה.** של מולאי שביעית לוקחים ובהקפה וקיי״ל שביעית משמטת בסופה דכתיב מקץ[כב]: **אם היה חדש.** אלול מעובר ועשו ראש השנה שני ימים משמט דיום טוב ראש השנה של סוף שביעית היה ונמצאת זו הלואת מולאי שביעית ואינו משמט: ל״ג **אי אמרת בשלמא כו׳.** ה״ג **ואם לא ניתנה ליתבע מאי משמט.** הואיל ואין ב״ד נזקקין לכופו שמוטה היא ועומדת: **דחול הוא.** שהרי חדש מעובר ולא הוי יו״ט עד למחר הלכך אי לאו דשביעית הוא הוה גבי: **ואם לאו אינו משמט.** אלמא ניתנה ליתבע. ומשני מאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל: **מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל.** בתמיה: **רישא.** דהלואת שביעית היא אי נמי יהיב ליה לוה צריך למימר ליה מלוה משמט אני: (ה) **ואם אמר.** לוה אעפ״כ איני חפץ שישמטו יקבל ממנו: **דבר השמטה.** לפילו מקבל חובו יזכיר לו שמיטה בדבורו: **שקיל מצולאה.** בשעת הלואה מהלואת יו״ט: **מעריס איערומי.** לאחר י״ט לוקח ממנו שוס חפץ ומעכבו: **פסחו בשבת.** אם חל י״ד בשבת: **וחגיגתו ביו״ט.** ביום הקרבתה מותר להקדיש. ואע״ג דתנן אלו הן משוס שבות אין מקדישין[כ] הני כיון דהקרבתן דוחה קדושתן דוחה: **בממנה אחרים עמו.** דכתיב (שמות יב) במכסת נפשות: **על פסחו.** שהיה קדוש ועומד מאתמול: **אקדושי.** מקדיש ליה רועה מע״ש שהרי יודע שזה סומך עליו: **עילוי.** מעלה בעלמא שיקדישו בעלים: **הא.** דקתני אין מקדישין בחובות שאין קבוע להן זמן קאי שאין הקרבתן דוחה שבת: **מתני׳ פרפרותיו.** מיני מעדנים: **אבל לא מן הכתב.** אם כתב מע״ש כך וכך אורחים פלוני ופלוני זמנתי כדי שלא ישכחם לא יקרא באותו כתב בשבת וגמ׳ מפרש טעמא: **מפים.** לשון פייס. מטיל פייס לחלק מי מגיע כל מנה ומנה: **ובלבד שלא יתכוין לעשות כו׳.** שיהו המנות שוות ולא תהא אחת גדולה ואחת קטנה לזכות בגדולה הזוכה ע״פ הגורל והמתחייב ע״פ הגורל לקטנה יטלנה וגמ׳ [קמט:] מפרש טעמא: **חלשים.** גורלות: **על הקדשים.** בין הכהנים: **אבל לא על המנות.** [שם] מפרש: גמ׳

מסורת הש״ס

א) ביצה ל. וד׳ לו:, ב) [ל״ל רבה], ג) לעיל קמא. ביצה ל., ד) [נ״ב ס: ועי׳ תוס׳ לעיל נה. ד״ה ואע״ג ותוס׳ ב״ב ס: ד״ה מוטב ותוס׳ ע״ז ד. ד״ה שהי׳], ה) [ביצה ל. ע״ש], ו) ב״מ עה., ז) [גי׳ רב אלפס והכלא״ש ורבא], ח) שביעית פ״י משנה ב, ט) ג״ז שם [מ״ש גיטין לז:], י) כ״א רבא, כ) פסחים סו: [ועי׳ תוספות מגיבה ח. ד״ה משוס ותוס׳ כתובות נח. ד״ה ואם], ל) ביצה מז:, מ) [לעיל מו. וש״נ], נ) פסחים סו: ביצה לו:, ס) [עי׳ תוס׳ לקמן קמט:], ע) [ל״ל אחר ד״ה ותני], פ) [דף ל.], צ) [דף לו:], ק) [דברים טו], ר) [ביצה לו:].

תורה אור השלם

1 וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיְיָ׃
דברים טו ב

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ והא קא חזינן נשי דמותבי הצביהו וכו׳ הגה להגן ליסרלא: (ב) שם מאי אינו משמט דאי יהיב ליה: (ג) שם לקדושי מקדישי ליה מעיקלא: (ד) רש״י ד״ה ואתא לידי סחיטה וכו׳ סודרא עליה כו׳ ביין ושמן קמייר: (ה) ד״ה ריפא וכו׳ משמט אי ואם אמר לו הלוה אעפ״כ כל״ל והל״ת:

מוסף רש״י

לא מספקין. כף על ירך (ביצה ל. לו:). ולא מטפחין. יליו זו לזו משוס שיר לו משוס אבל (שם ל:). ולא מרקדין. בהגל (שם) וסולן לשמחה ולשיר, וגגמ׳ מפרש גזירה שמא יתקן כגנדן כלי שיר, דקא עביד מנא (שם לו:). אפומא דלחייא. לאי המתיר במבוי בשבת (שם ל.) דליכא הכילא (לעיל קמא). דילמא מיגנדר ליה חפץ. בהה״ל חוץ לגמי, ואתי לאתויי. ממוך שאינו במבוי מקורה להכיל שזה הה״ל וזה הה״ל ומביאו (ביצה ל.). ולא אמרינן להו ולא מידי. ואע״ג דעבדן אדרבנן דאמור לא ליתיב ואתיכו יתבן (שם). אלא הנח לישראל. בדבר שהרגילו בו ולא יזהרו בהם (שם). מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. לעבור כמיצוו ולא יעמו בכך (שם). הנ״מ. דהנח להם לישראל בדרבנן. היכא דאדרגילו לעבור אדרבנן, כי הגך דמטפחין והבך דיתבי אפומי דלמיא (שם). תוספת דיוה״כ. אליך להתמיל ולהתענות מבעוד יום (שם). דאורייתא היא. דנפקא לן (יומא פח:) מועביתם את נפשותיכם בתענה (ביצה ל.). המחזיר חוב בשביעית. בזמן שהשביעית נוהגת ובעבה עליו שביעית ואח״כ החזירו, ולא שהחזירו בשביעית עצמה, דא״כ לא הוי צריך למימר משמט אני, דקי״ל אין שביעית משמטת אלא בסופה (גיטין לז:). יאמר לו. המלוה, משמט אני (שם). ואם אמר לו אעפ״כ. אני רוצה להחזירו לך (שם). שנאמר וזה דבר השמיטה. צריך לומר דיבור של שמיטה (שם). מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו״ט. פסחו ליכא למימר ביו״ט לאין פסח קרב ביו״ט, וחגיגה ליכא למימר בשבת (פסחים סו:). אין נמנין. אין פוסקין דמיס, דמקח וממכר בשבת וביו״ט אסור, כספר עזרא (ביצה כז:). **הלכה כסתם משנה.** ולא נעיל קמז: לא מקדישין. הקדשות, ולא מעריכין. עלכך עלי ונותן כפי שיס, כמו שאמרו בפרשת ערכין. לנו ביום, שפיר דמי דהואיל ולא מחרימין. הרי בהמה זו מרס, ופתם תרמיס לנדק הרמ (ביצה לו:). כאן בחובות שקבוע להן זמן. ומשמעין היום יכול להקדישן היום (פסחים סו:).

גמ' מ"ט. אבל לא מן הכתב: **שמא ימחוק.** מן האורחין. שירלאה שלא הכין להם כל צרכם ויתחרט שזימן יותר מן הראוי וימחוק מן הכתב כדי שלא יקראם השמש: כל הני שמא יקרא בשטרי הדיוטות של מקח וממכר קאמר (א): **דבתב.** מעיינא אכותל בדיו: **ומידלי.** שאינו מגיע לשם למחוק: (**אפילו גבוה.** שאינו מגיע לשם למחוק): **אפילו גבוה.** שאינו מגיע שם להטות הנר אסור דהואיל ונמוך אסור גבוה נמי אסור שלא תחלוק: **ומיתפי.** שנמוך ויכול להגיע שם ולמחוק: **ונמ"ד שמא יקרא.** היכא דליכא למיחש לשמא יקרא ליחוש לשמא ימחוק: **דחייק.** בסכין בתוך העץ בטבלא שאין נוחה למחוק ואדהכי מדכר וליכא למיחש למחוק: **גודא.** כותל: **פינקס.** כעין לוחות של סוחרים (ב): **כמה כפנים וכמה בחוץ.** את מי ומי אושיב בפנים במקום המכובד ואת מי ומי אושיב בחוץ שאינם כל כך ספונין: **אבל לא מכתב שעל גבי טבלא ופינקס.** דגודא בשטרא לא מיחלף אבל טבלא ופינקס מיחלף: [**דבתיב מיכתב.** כתב של ליו]: **אלא לעולם דבתב אכותל ומידלי.** שאינו יכול למחוק ולשמא יקרא לא חיישינן דגודא בשטרא לא מיחלף. ודקשיא לך דאע"ג דמידלי ליתסרי כדרבה דאמר גבי נר אפילו י' בתים: **דרבה תנאי היא.** דאיכא דחייש לשלא תחלוק באיסור שבת דרבנן ואיכא דמפליג: **ליחוש לשמא ימחוק.** דהא ר' אחא כותל דוקא נקט ואי מתתי מה לי כותל מה לי אגרת: **אין רואין במראה.** מירואי"ר. לפי שהראה במראה אינו צריך אלא לתקן שערות ראשו וזקנו הלכך חייש' שמא יראה יומין המדולדלות שאינן שוות עם שאר השער (ג) ויגלחן: **דאדהכי והכי.** שילך להביא תער או מספריים: **מדכר.** שהוא שבת: **של מחצה.** שאינו צריך להביא מספריים שהיא עצמה מגלחת השער: **כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות.** כגון בני אדם המציירים בכותל חיות משונות או דיוקנות של בני אדם של מעשים (ד) כגון מלחמת דוב וגלית וכותבין תחתיה זו צורת חיה פלונית וזו דיוקנית פלוני ופלונית: **אסור לקרותו בשבת.** שמא יקרא בשטרי הדיוטות: **אל מדעתכם.** אל תאמר עושים מדעת לבבכם וחלל שלכם. אלילים לשון חללים: **עם בניו ובני ביתו אין עם אחר לא.** מדלא תנא ומפיס על המנות: **משום לווין ופורעין.** דגזור דהו רבנן שמא יכתוב: **המקפידין.** שאין מוחלים ומוותרין זה לזה: וכדברי

ולמ"ד שמא ימחוק ליחוש שמא יקרא. ולא מסיק אדעתיה גודא בשטרא לא מיחלף: **בשטרי הדיוטות.** פי' בקונטרס של מקח וממכר ולעיל בפרק כל כתבי (דף קנז: ושם) פירש איגרות השלוחות למלוא חפץ: **אלא איכא בינייהו דבתיב אכותל ומתתאי.** ולא ידענא אמאי נקט מתתאי כיון דס"ד דכ"ע אית להו דרבה: **אילימא דבתיב מיכתב מ"ש הכא מ"ש הכא.** פירוש תרוייהו יהא אסור שמא ימחוק:

לעולם דבתב אכותל ומידלי ודקשיא לך דרבה דרבה תנאי היא. לפירוש הקונטרס ל"ל דהשתא דמוקי לה דכתיב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק איכא דאית ליה דרבה ולמ"ד שמא יקרא לית ליה דרבה והשתא מיבעיא לן למימר דבדרבה פליגי תנאי כי היכי דפליגי אמוראי דהכא ובריתא קמייתא מיתוקמא שפיר דכתיב מכתב אכותל ומידלי דכולהו אמוראי גודא בשטרא לא מיחלף וקשה לפירוש זה דהשתא לא הוה פלוגתייהו כדהוה מוקמת לה מעיקרא למאן דאמר שמא ימחוק לא חייש'ינן למאן דאמר שמא יקרא חייש' וה"ר פורת פירש דאביי ורב ביבי תרוייהו לית להו דרבה דפליגי בכתב אכותל ומידלי למאן דאמר שמא ימחוק לא חייש'ינן כיון דמידלי ולית לן דרבה ולשמא יקרא נמי לא חיש קסבר גודא בשטרא לא מיחלף ולמ"ד שמא יקרא חיש דקסבר גודא בשטרא מיחלף[א] ואביי לא הוה מוקי פלוגתייהו דרבי אחא ורבנן (ב) כרבה דא"כ ר' אחא ע"כ לית ליה דאביי דשרי בכותל אלמא קסבר גודא בשטרא לא מיחלף וא"כ כמאן סבירא ליה דאפילו רבנן לא פליגי עליה דר' אחא אלא משום דאית להו דרבה וגזרינן שמא ימחוק אלא הוה מפרש אביי דכ"ע לית להו דרבה ולא חיש'ינן לשמא ימחוק במידלי ובגודא בשטרא מיחלף פליגי[ב] והא דקאמר ס"מ דרבה תנאי היא הו"מ למימר ודאי לכ"ע לית להו דרבה כדמפרש לאביי אלא דלא מצי למוכח הא בהדיא ולהכי קאמר דתנאי היא וליכא לאקשויי לרבה[ג] והא לא מצי למימר דפליגי (ג) בחייק מיחק רבי אחא ורבנן ובגודא בשטרא מיחלף פליגי אבל כ"ע אית להו דרבה משום דסבירא הוא כיון דחייק ואיתא נמי בכותל פשיטא דבהא לא הוי אמרי רבנן דגודא בשטרא מיחלף וצריך לאוקמא השתא בריתא דלעיל[ד] דחייק מיחק למאן דסבר גודא בשטרא מיחלף[ה] וקשה קצת לפירוש זה דה"ל למימר דכ"ע (ד) לית להו דרבה ואביי ורב ביבי בגודא אי מיחלף בשטרא דזוזא **ודיוקני עצמה אף בחול אסור.** גרלה דבשויה[ו] לשם עבודת גלולים אמר[ז] אבל (ה) לנוי מותר כדמשמע מבנין של קדושים דלא הוו מסתכלי בצורתא דזוזא (ע"ז דף נ.) מכלל דאחריני הוו מסתכלי[מ]: **בני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום משקל ומשום מדה ומשום מנין.** פירוש לפי שמקפידין זה על זה עוברין אפילו על מה שאין שאר בני אדם עוברין משום מדה כדאמרינן בגילה (דף כט.) יכול אדם לומר לחבירו מלא לי כלי זה אבל לא במדה פירוש כלי שמודדין בו אסור דדמי למקח וממכר והם כיון שהם מקפידים כל כלים הוי לגבייהו מדה לפי שמקפידין לידע שיעורו לשלם להם הכלי וכן משקל שקולים ומכווניים זה כנגד זה ביד ואמרינן בגילה[ט] אין משגיחין במאזנים ביום טוב ומשום מנין כדאמר בגילה (דף כט:) הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי כו' ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח שאם היו נותנים מאה אגוזים בדינר ולקח כדר תשעים לא יאמר לו תן לי עשרים אגוזים שאתמייב לך עשרה אגוזים שנראה שעושה להשלים הדינר אבל יכול לומר לו תן לי כ' אגוזים סתם ובני חבורה המקפידים אסור שיבא לידי איסור שיזכירו להשלים וכדברי[ו] בית הלל אף משום רבית דכשהם מחזירין זה לזה הם מקפידים מה ששוות יותר[ח] וקשה לפירוש

מ"ט רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק אביי אמר [א]גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות מאי בינייהו א"ב דכתב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק לא חיישינן ולמ"ד שמא יקרא חיישינן ולמ"ד שמא ימחוק ניחוש שמא יקרא ותו לשמא ימחוק לא חיישינן [ב]והתניא [ג]לא יקרא לאור הנר [ד]ואמר רבה אפי' גבוה שתי קומות אפי' גבוה שתי מרדעות אפי' עשרה בתים זה ע"ג זה לא יקרא אלא איכא בינייהו דכתב אכותל ומיתתי למאן דאמר שמא ימחוק חיישינן למ"ד שמא יקרא לא חיישינן גודא בשטרא לא מיחלף ולמ"ד שמא יקרא ליחוש שמא ימחוק אלא איכא בינייהו דחייק אטבלא ואפינקס למ"ד שמא ימחוק לא חיישינן למ"ד שמא יקרא חיישינן ולמ"ד שמא ימחוק ליחוש שמא יקרא וכ"ת טבלא ופינקס בשטרא לא מיחלף והתניא [ה]מונה אדם כמה מבפנים וכמה מבחוץ וכמה מנות עתיד להניח לפניהם [ו]מכתב שעל גבי הכותל אבל לא מכתב שעל גבי טבלא ופינקס היכי דמי אילימא דכתיב מיכתב מ"ש הכא ומ"ש הכא אלא לאו דחייק וקתני מכתב שעל גבי הכותל אבל לא מכתב שע"ג טבלא ופינקס אלא לעולם דכתב אכותל ומידלי ודקא קשיא לך דרבה דרבה תנאי היא דתניא [ז]מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב ר' אחא מתיר מכתב שעל גבי הכותל היכי דמי אילימא דכתיב מתתא ליחוש שמא ימחוק אלא לאו דכתב ומידלי וש"מ דרבה תנאי היא ש"מ והני תנאי כהני תנאי דתניא [ח]אין רואין במראה בשבת [ט]רבי מאיר מתיר במראה הקבוע בכותל מ"ש הקבוע בכותל דאדהכי והכי מדכר שאינו קבוע נמי אדהכי והכי מדכר הכא במראה של מתכת עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר אבוה דא"ר נחמן אמר רבה בר אבוה [י]מפני מה אמרו מראה של מתכת אסורה מפני [יא]שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלין תנו רבנן [יב]כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת [יג]ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנאמר [יד]אל תפנו אל האלילים מאי תלמודא אמר רבי חנין אל תפנו אל מדעתכם: מפים אדם עם בניו וכו': עם בניו ועם בני ביתו אין ועם אחר לא מאי טעמא כדרב יהודה אמר שמואל [טו]דאמר רב יהודה אמר שמואל [יז]בני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לווין ופורעין ביו"ט וכדברי

[א]) ל"ל והתנן, [ב]) לעיל יח., [ג]) [לעיל יב:], [ד]) [תוספ' פי"ח], [ה]) [תוספ' פי"ד], [ו]) [כרב אלפס איתא רבי מתיר וכו' וכ"ל בנעל המאור ומגלמחות. אבל בהרא"ש מ' ר' יהודה מתיר וכו'], [ז]) [עי' תוס' ע"ז כט. ד"ה המסתפר], [ח]) [תוספ' פי"ח], [ט]) ב"מ עה., [י]) בס"מ: גלגיס, [כ]) ויגלמס במספרים כל"ל רש"ל, [ל]) בס"מ: אתם על שם מעשיהם, [מ]) [וע"ע תוספות ע"ז נ. ד"ה ה"ג], [נ]) [דף כח.].

תורה אור השלם

1 אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

ויקרא יט ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל הני וכו' קאמר הס"ד ואח"כ מ"ה למ"ד שמא יקרא חיישינן ראפי' גבוה: (ב) תוס' ד"ה לעולם וכו' דל' אחא וכנגן בדרבה דא"כ: (ג) בא"ד והא לא מצי למימר דפליגי ר' אחא ורבנן בחייק מיחק וכנגד' בשטמ': (ד) בא"ד וקשה קצת לפ' זה דה"ל למימר דכ"ע אביי ורב ביבי לית להו דרבה וכנגד': (ה) ד"ה ודיוקנא וכו' אבל לשם נוי: (ו) ד"ה בני וכו' אחכירו להשלים וכדברי הלל אף:

גליון הש"ס

גמ' אין רואין במראה בשבת. עי' ע"ז כט ע"א תוס' ד"ה המסתפר: שם בתב המהלך תחת הצורה. עי' לעיל דף קנז ע"ב תוס' ד"ה וכ"ש בשטרי:

רבינו חננאל

ואמרינן מן הכתב מ"ט לא, רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק, אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות. ופירושו כיון שיראה אדם קורא כמה אורחים צריך להביא וכמה פרפריות אצלו, אף הוא אומר מותר לקרוא בשטרי הדיוטות. מאי בינייהו, דכתיב אכותל במקום גבוה שאינו יכול למחוק, דרב ביבי בכי האי גוונא שרי ואביי אסר. **ואקשינן** על רב ביבי והתנן לא יקרא לאור הנר, ואמר רבה אפילו גבוה ב' קומות או ב' מרדעות ואפילו עשרה בתים זה ע"ג זה לא יקרא. והא הכא דליכא למיחש אלא שמא יטה, ואפילו גבוה כמה אמר רבה חיישינן ואסור. ואע"ג דסלקא כתנאי, הילכתא כרבא דסתם מתניתין כוותיה, ולא חיישינן אמחלוקות דבריתא. והדרנן להביא טעם אחר לומר כי אינם חלוקים אלא אם הוא הכתב בכותל נמוך שמגעת לה ויכול למחוק, דלרב ביבי אסור כטעמיה ולאביי שרי דכותל בשטר לא מיחלף. **ואקשינן** על אביי וליחוש שמא ימחוק הואיל והכותל נמוך הוא, וגם זה הטעם נדחה. ואתינן לאוקמי פלוגתיהו בכתב דחייק אטבלא ופנקס, וגם זה נדחה. וחזרנו על הטעם הראשון דכתוב אכותל ומידלי, לרב ביבי מותר ולאביי אסור. **וזה שהקשינו** לרב ביבי מדברי רבה שאסר אפילו גבוה כמה, אמר לך רב ביבי דרבה תנאי היא ואנא דאמרי כתנא דשרי, דתניא מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב, ר' אחא מתיר מן הכתב שעל גבי הכותל, ואוקימנא דכתוב אכותל ומידלי. **ואמרינן** הכי תנאי כי הני תנאי, כלומר ר' אחא ות"ק חולקין בחלוקת ר' ות"ק דיליה, דלר' אחא [ג]צחצוח הסיג מן המראה הוא מוחק, לפיכך קתני אין רואין במראה, ור' מתיר במראה הקבועה בכותל כת"ק דר' אחא. ודמיא להא דאמרינן בכלל גדול (דף עה) דשף בין העמודים (חייבן) משום [ד]מוחק, שדומה למוחק כתב. ובתלמוד א"י השף את העור ע"ג העמוד ר' אחא בשם ר' יהודה בן לוי משום מוחק. ואקשינן עלה מ"ש מראה הקבועה בכותל דאדהכי והכי מדכר. ולא פירש מהו שיזכור ומנמע. יש מי שאומר כי נאסר הראיה במראה בשבת, שמא יראה כי עלה בו כעין חלודה (וכעין חלודה) בזה המראה, ויצחצחנו בשבת ונמצא מתקן מנא. גם בהיות המראה למטה במקום נמוך עד שיתעסק להביא סכין כדי לצחצחו, יזכור ששבת הוא וימנע. ונדחה זה הטעם, ועמד כר"נ דאמר מפני

[ג]) לכאורה לפי גי' היה ל"ל להיפך דר' אחא כרבי ואולי דגרסתו היה להפך ומתחלה נעתק בטעות ול"ע. [ד]) לפנינו שם בגמ' איתא משום ממתק ול"ע.

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי' פכ"ג מהלכות שבת הל"ט סמג לאוין סה טור ש"ו שו"ע או"ח סימן ז: סעיף יב:

טז ד ה מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה יד סמג שם טור ש"ע או"ח סימן ז: סעיף יג:

יז ו מיי' פכ"ג שם הלכה יט סמג שם טור ש"ע או"ח סימן ז: סעיף טו:

יח ז מיי' פ"ב מהלכות ע"ז הלכה ב סמג לאוין יד טוש"ע יו"ד סי' קמב סעיף טו:

יט ח מיי' פ"ז מהלכות גניבה הלכה י סמג לאוין עה [אבל הפוסקים השמיטו מטעם שכ' הב"י בא"ח סוף סי' תקי"ז]:

לעזי רש"י

מירואיי"ר [מירידוי"ר]. מראה.

מוסף רש"י

לא יקרא לאור הנר. בספר, שמא יטה הנר לשבית השמן לפי הפתילה שילבה יפה ומתגא מעביר בשבת (לעיל יא.). **אפילו גבוה.** דליכא למיחש לטייה, דכיון דגזור לא פלג למילתייהו (לעיל יב:). **בני חבורה.** הולכין בדרך או יושבין בבית אחד אינם נפטרות עצמן, המקפידים זה על זה. שאין מוחלין על דבר מועט ומקפידין להלוות זה את זה במדה במשקל ובמנין (ב"מ עה.). **עוברין.** בשבתות וימים טובים (שם). **ומשום לווין ופורעין.** לתנן (לעיל קמח.) ובלבד שלא יאמר לו הלוויני, והשם מפרש טעמא שמא יכתוב (ב"מ שם).

מוסף תוספות

א. אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי לית לי' דרבה[ה]. רשב"ם. ב. [דת"ק אסר] לקרות הכתב שע"ג הכותל משום גזירה דשמא יקרא בשטרי הדיוטות, דס"ל דגודא בשטרא מיחלף וכדאביי, ורב אחא מתיר, דס"ל דגודא בשטרא לא מיחלף וכדרב ביבי. מ' הר"ן. ג. דרב[ה] מוקי לפלוגתייהו בחכין. רשב"ם. ד. דקתני 'מונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ מכתב שע"ג הכותל', דאלמא גודא בשטרא לא מיחלף. רשב"ם. ה. כדאוקי' לה מעיקרא, ובכי הא ודאי לא מיחלף דלא דמי לשטרי כלל, אבל כי כתיב מיכתב, דדמי לה קצת דהאי מיכתב והאי מיכתב, כתב בכתב מיחלף. רשב"ם. ו. כתוס' הרא"ש אתא: דבעשויה. ז. אע"פ שלא נעבדה עדיין. תוס' הרא"ש. ח. [ו]אינו מוחל לו המותר, והוי רבית. אי נמי, אם לא היו מקפידים היה נוטל דמים אם הוקרו כפי שהיה שוה בשעת הלואה, אבל המקפידין אינם רוצים לקבל דמים אלא ככר. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל (המשך)

מה מראה של מתכת אסור מפני שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלות. ור' שמתיר אומר כיון שהיא גבוהה לא גזרינן, ות"ק סבר גזרינן. **ת"ר כתב של תחת הצורה של תחת דיוקני.** פי' דיוקני צורת אדם, והכתב שתחתיו אסור לקרותו בשבת ולא גרע משטרי הדיוטות דאסור בשבת, ודיוקני עצמה אסורה אפילו בחול כטעמיה. **מפיס אדם עם בניו ועם כו'.** פי' מפיס אדם, מלשון פיוס כההיא דאמרי מי מפיס, וכמו שאמרו על השכר [פסחים קז] מיסרו ומפיס. בניו ובני ביתו אין אחרים לא. (משמ') [משום] דר' יהודה אמר שמואל דאמר בני חבורה המקפידין זה על זה, פי' שמדקדקין זה על זה, שאומר אחד [נ"א: אדם] לחבירו המנה שלך שלקחתה גדולה תן לי אני כמותה והוא שוקלה בידו. ואם היה דג אומר לו לקחת דג או כדומה לו שהוא ארוך זרת צריך לתת לו שמדתו זרת דגים, [נ"א: צריך לתת לו מדת דגים], או קישואין או אבטיחים וכדומה להן, ואם היו אגוזים ושקדים וכדומה להן (אומר) [ואמר] לקחת עשרים [אגוזים, גם אני אקח עשרים]. או אומר לו בעת (שניטלו) [שנוטלו] המתן עד שאשקול המנה ועד שאמדוד אורך הדגים והקישואים ואמנה הביצים והאגוזים והשקדים שאתה נוטל שאטול גם [אני] במשקלם וכמדתם וכמיניינם,